

BESLUT

2018-02-19

Dnr: 17/02182

SAKEN

Förmiddag i P4 Stockholm, 2017-08-21, inslag om psykologsamtal för demonstranter; fråga om opartiskhet och otillbörligt gynnande

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kravet på opartiskhet eller bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

INSLAGET

Inslaget handlade om att en psykolog planerade att hålla samtal med ensamkommande barn och unga på Medborgarplatsen i Stockholm och därför sökte tolkar. Inslaget påannonserades på följande sätt.

Men allra närmast nu kommer psykologen [namn] in i studion. Hon erbjuder ensamkommande barn och unga gratis konsultation, men behöver tolkhjälp för att klara ut det här. Hon ska få berätta mer om vad och varför och hur man också kan, möjligtvis, anmäla sig för att hjälpa till, då.

Senare sades bland annat följande.

Med mig i studion nu, psykologen [namn]. [Hon] erbjuder ensamkommande som finns på Medborgarplatsen kostnadsfria samtal nu på torsdag. Men då det kan uppstå problem på grund av språkförbistringar så söker hon också tolkar [...] Du jobbar mycket med självhjälp och motivation och har tidigare arbetat som volontär, bland annat med hemlösa, men det här är första gången som du vänder dig till ensamkommande barn och unga. Hur kom du på den här idén? (Psykolog) – För att, jag var på Medborgarplatsen bara för att visa mitt stöd, hade inte några andra tankar och då såg jag att där finns någonting som heter Läkare i Sverige [...] Och då började idén att vi psykologer måste också finnas på plats.

Psykologen berättade sedan hur samtalen skulle gå till. Hon sa bland annat att syftet var att ge ensamkommande barn och unga på Medborgarplatsen kraft att

överleva och att fortsätta kämpa vidare. Därefter sades följande.

(Programledare) – Hur når ni ut till de som ni vill erbjuda den här hjälpen då på torsdag? Hur går det till liksom? (Psykolog) – Via sociala medier. Jag har lagt in ett erbjudande, både för Ung i Sverige och Stoppa utvisningar [...] (Programledare) – Hur har intresset sett ut än så länge? För man har kunnat anmäla sig. (Psykolog) – Ja, än så länge har vi några anmälningar men inte så jättemånga. Vi vet inte om det är för att alla väntar på vad kommer att hända med strejken eller inte.

Programledaren sa återigen att psykologen sökte tolkar och frågade vilka språk som skulle behövas. Psykologen svarade att det finns minst 30 språk i Afghanistan och att man kunde mejla och säga vilket språk man erbjöd. Därefter sades bland annat följande.

(Programledare) – Om man vill hjälpa till med det här då, antingen att organisera [...] fler tillfällen och hjälpa till med det eller tolkkontakt till exempel, hur kommer man i kontakt med dig? (Psykolog) – Via sociala medier eller via min email, [namn]@gmail.com. (Programledare) – Så är det ja, [namn]@gmail.com. (Psykolog) – Tack! (Programledare) – Och det här sker då på torsdag på Medborgarplatsen. Var håller ni hus förresten? (Psykolog) – Vi har en lokal [...] tre minuter från där de befinner sig. (Programledare) – Så det är i anslutning till...? (Psykolog) – Ja, precis. (Programledare) – Du, jag är jätteglad att du kom förbi och berättade om det här. Varmt lycka till. Och jag hoppas att det blir en fortsättning och att det når ut till många nu så många får chansen att få hjälpen.

Efter ett avbrott för musik sa programledaren följande.

Redan har lyssnare hört av sig och vill gärna hjälpa till runt det här, psykolog-konsultationssamtalen på Medborgarplatsen, antingen som tolkar eller kanske hjälpa till med organisation för vidare sådana samtal under hösten. Och då går det också bra att mejla direkt hit förstås, p4stockholm@sverigesradio.se så kan jag hjälpa till och vidarebefordra ditt mejl.

ANMÄLAN

Anmälaren anser att Sveriges Radio (SR) brast i sin opartiskhet genom att bistå psykologens initiativ för att hjälpa demonstranterna på Medborgarplatsen. I inslaget uppmanades även lyssnarna att engagera sig i initiativet. SR tog därigenom ställning för demonstranternas sak och emot den lagstiftning de protesterade mot.

Psykologen gynnades även i sin yrkesutövning. Den mejladress som hon angav är samma som hennes företag använder. Inslaget gav henne möjlighet att skapa kontakter som hon kan använda sig av i sitt yrke. Det uppgavs överhuvudtaget inte att psykologen har ett eget företag och ger ut böcker.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SR anser att inslaget överensstämmer med kravet på opartiskhet och

bestämmelsen om otillbörligt gynnande och anför i huvudsak följande.

Sittstrejken för att få stopp på utvisningar till Afghanistan fick stor medial uppmärksamhet och väckte engagemang från olika håll. Ett hundratal personer, i huvudsak ensamkommande afghanska ungdomar, deltog i strejken. Det var en självklarhet för SR att på olika sätt rapportera om ämnet.

Inslaget innebar inte ett ställningstagande i en kontroversiell fråga. Intervjun handlade inte om manifestationen som sådan, utan om ett välgörenhetsprojekt om att erbjuda kostnadsfria psykologsamtal till ensamkommande barn och unga. Psykologsamtalen syftade till att få personerna att orka kämpa vidare i en svår situation och att överleva. Det nämndes ingenting om att psykologsamtalen skulle hjälpa personerna att kämpa vidare med själva demonstrationen. Psykologen berättade även om ett tidigare projekt där hon hade erbjudit kostnadsfria samtal till hemlösa. Psykologens mejladress nämndes för att underlätta för de som var intresserade av att engagera sig i initiativet.

Inslaget innebar inte heller ett otillbörligt gynnande. Det framgick tydligt att de kostnadsfria psykologsamtalen var ett helt ideellt initiativ utan några kommersiella intressen. Något företagsnamn nämndes inte och psykologens mejladress uppgavs bara vid ett tillfälle. Psykologen intervjuades med anledning av sin yrkesroll, utifrån sin kunskap och kring sina tankar om projektet. Lyssnarna fick en möjlighet att lära sig mer om värdet av psykologsamtal för särskilt utsatta grupper generellt.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Ett program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen. Det får inte uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller framhäva en vara eller tjänst på ett otillbörligt sätt (14 kap. 2 § radio- och tv-lagen). Ett gynnande av ett kommersiellt intresse är otillbörligt om det inte kan motiveras av något informations- eller underhållningsintresse.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

I inslaget framgick att psykologens projekt riktade sig till ensamkommande barn och unga på Medborgarplatsen med anledning av den demonstration som hölls där. Lämpligheten i att programledaren uttalade stöd för projektet och till och med hjälpte psykologen att värva tolkar kan enligt nämndens mening diskuteras. Programledarens stöd till initiativet innebär dock inte ett ställningstagande i fråga om själva demonstrationen eller demonstranternas krav på att stoppa utvisningar till Afghanistan. Inslaget strider därför inte mot kravet på opartiskhet.

Det förhållandet att psykologen medverkade i inslaget och att hennes mejladress angavs vid två tillfällen medför inte att inslaget strider mot bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten (skiljaktig), Jan Holmberg, Ulrika Hansson, Berivan Yildiz, Staffan Dopping (skiljaktig) och Bo-Erik Gyberg efter föredragning av Rasmus Johansson.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Rasmus Johansson

SKILJAKTIG MENING

Nämndens ordförande Henrik Jermsten och ledamoten Staffan Dopping är skiljaktiga. De anser att inslaget borde kritiserats men frías och att första stycket i nämndens bedömning borde ha följande lydelse.

I inslaget framgick att psykologens projekt riktade sig till ensamkommande barn och unga på Medborgarplatsen med anledning av den demonstration som hölls där. Att programledaren uttalade stöd för projektet och till och med hjälpte psykologen att värva tolkar kunde enligt nämndens mening uppfattas som ett ställningstagande i den kontroversiella frågan om demonstranternas krav på att stoppa utvisningar till Afghanistan. Inslaget brast därför i förhållande till kravet på opartiskhet. Denna brist var dock inte så allvarlig att den medför att inslaget strider mot kravet.